

HOLLADNIA

ÖKOKÁRTYA ROTTERDAMBAN

A 6 millió lakosú város vezetése – mielőtt nekikezdett új stratégiájának kidolgozásához – több fontos megállapítást tett:

- az emberek többsége számára az ár a legfontosabb tényező a termékválasztásban,
- látenszen megvan az igény a környezetbarát termékek iránt,
- nehéz információt adni egy-egy termék környezetbarát vonatkozásairól,
- a marketingstratégiák nem foglalkoznak a termékek környezetbarát vonatkozásaival,
- az ipar nem érzékeli, hogy előnye származna a környezetbarát termékek forgalmazásából.

Ezek után kidolgozták és kísérleti jelleggel 2002. májusában bevezették a városban az „ökokártya” („carte nu”) rendszert. Az „ökokártya” egy elektronikus kártya, amelyre egy megadott zöld listán szereplő környezetbarát termékek vásárlásával pontokat lehet gyűjteni. Az összegyűjtött pontok lehetővé teszik, hogy tulajdonosaik csökkentett áron vegyenek igénybe bizonyos környezetbarát szolgáltatásokat (pl. a tömegközlekedést) vagy hogy más környezetbarát termékeket olcsóbban vásárolhassanak.

A zöld listán nem csak a hivatalos zöld logót viselő termékek szerepelhetnek, hanem felkerülhetnek rá például a csomagolásszegény, energiatakarékos vagy az adalékanyag-mentes termékek is. E termékek vásárlásán kívül pontot lehet szerezni többek között a helyes szelektív gyűjtésért, az energiafelhasználás csökkentéséért. Egy költséglista mutatja meg a kártyatulajdonosnak, hogy milyen szolgáltatások igénybevételére vagy mely termékek megvásárlásához elegendő az aktuálisan összegyűjtött pontszáma.

Ez lehet a már említett kedvezményes árú tömegközlekedés használatán kívül például kerékpárbérlés, bizonyos szabadidő és kulturális helyek (állatkert, uszoda, múzeum, könyvtár, mozi...) meglátogatása, javító-szolgáltatások igénybevétele ill. használt termékek beszerzése.

2003 májusában 11 000 háztartás használt ilyen kártyát, illetve valamivel több, mint 100 üzlet (elsősorban független kereskedők) és az egyik legjelentősebb holland magánbank, a Rabobank vett részt a programban. A programot egy LIFE-programból és a Dél-Holland tartomány támogatásával finanszírozták.

Rotterdam folytatni ill. bővíteni kívánta ezt a rendszert, valamint európai partnereket keresett zöld listája bővítéséhez, a program azonban 2004. január 1-én – támogatás hiányában – leállt.

DIFFERENCIÁLT SZEMÉTDÍJ OOSTANZAANBAN

1992-ben egy kis vidéki holland településen, Oostzaanban bevezettek egy súlyalapú differenciált rendszert.

Egy felmérés során összehasonlították a háztartások viselkedését a díj bevezetése előtt és után. A település majdnem teljes lakosságát vizsgálták 42 hónapon át. Így lehetőség nyílt arra, hogy megvizsgálhassák az egyéni szinten bekövetkező viselkedésbeli változásokat.

Ezen a településen korábban egy háztartásokig menő, kétkukás szelektív gyűjtés (szerves és maradék) működött. Az újrahasznosítható hulladékot önkéntesen lehetett elvinni az átvevőhelyekre. Ezeket a körülményeket nem változtatták meg a súly szerinti differenciált díj bevezetésekor.

Az eredmények:

- rövid távon: 30%-kal kevesebb hulladékot gyűjtöttek be (komposztálható és maradék).
- hosszú távon (3 évvel később): az ösztönző hatás még kifejezettebb (42%), ezen belül a maradék hulladék csökkenése elérte az 56%-ot.

- kb. 4-5% hulladék került nem megfelelő kezelésre (illegális lerakás, más település kukájába helyezés...stb.)

KOMPOSZTÁLÁS HOLLANDIÁBAN

A nagy népsűrűség és a lerakóhelyek hiánya miatt Hollandiában a hulladékkezelés hangsúlyos kérdés. Magas színvonalú a szelektív gyűjtési rendszer, a háztartások 80-90 %-a gyűjti külön a hulladékokat. Szerves hulladék programjukat 1991-ben indították.

A kitűzött célok a következők voltak:

- 1994. január 1-től minden önkormányzat kötelezően szervezze meg a szerves hulladék különgyűjtését!
- 1995-re 1.000.000 tonna begyűjtő kapacitás épüljön ki!
- A begyűjtött szerves anyagból tiszta komposzt készüljön!

Eredmények

Mára már minden hollandiai településen külön gyűjtik a szerves hulladékokat, a lakosság 75 %-a vesz részt a szervezett gyűjtésben. (Néhány régi városban problémát okozott a konténerek elhelyezése, több településen pedig a házi komposztálás a domináns.) A folyamatot kampányokkal segítették elő, így növelték a komposzt piacát is. A siker nagyrészt annak köszönhető, hogy az önkormányzatoknak kötelező volt a gyűjtést megszervezniük. A megvalósítás ugyanakkor nem volt problémamentes: a gyűjtött szerves anyag minősége sokszor nem bizonyult megfelelőnek, gond volt a gyűjtőszemélyzet munkakörülményeivel, a konténerek tisztításával.

A szerves anyag kezelése főleg komposztálással történik, de néhány helyen fermentációt is használnak. 1999. végére 23 komposztüzemet és 2 fermentáló központot helyeztek üzembe.

1997 és 1999 között 1.500.000 tonna szerves hulladékot gyűjtöttek, ebből 600.000 tonna komposzt készült. A komposzt nagyobb része minősített termék, és igény is van rá, mégis nehéz elérni, hogy a komposztot a valódi értékén tudják értékesíteni. A legfontosabb felvevőpiac (50%) a mezőgazdaság és a kertészetek, a megtermelt komposzt 26%-át parkosításhoz, sportpályákhoz használják, 19% magánvásárlókhöz kerül és kb. 3%-ot exportálnak.

A program sikerét az is előmozdította, hogy Hollandiában 1995-ben szigorú törvényt hoztak a lerakókra kerülő hulladékok mennyiségének csökkentéséről. A törvény megtiltja mindazoknak a hulladékoknak a lerakását, amelyeket újra lehet használni, vagy anyagában illetve égetéses energianyeréssel lehet hasznosítani. A tilalom kiterjed a háztartási hulladékokra, a papírra, kartonra, a szerves háztartási hulladékokra, a csomagolási hulladékokra és a fahulladékokra is.

További információ:

http://www2.vrom.nl/Docs/internationaal/14277_174kien_garden_was.pdf

<http://reports.eea.eu.int/>

A HuMuSz megjegyzése:

Hollandiában nagy eredmény, hogy a megtermelt komposztnak sikerült elegendő felvevőpiacot találni – ez nem mindenhol sikerült (például Bázelen nem). Ebben valószínűleg szerepe volt annak is, hogy jó minőségű (minősített) komposzt előállítására törekedtek.

A komposztálással nem egyszerűen az ártalmatlanítandó hulladék mennyisége csökken, de miközben az értékes tápanyag visszajut a talajba, a szerves anyag körfolyamata zárul. A hulladékkérdés megoldását az ipari folyamatok esetében is a zárt termelési ciklus jelentené.

A szerves hulladék külön gyűjtését és házi vagy üzemi komposztálását több helyen is megoldották már: pl. Gembloux-ban, Münchenben, Bécsben, Milton-Keynes-ben (UK), Portóban, Bázelen.